

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет інформаційних технологій та управління
Кафедра комп'ютерних наук і математики

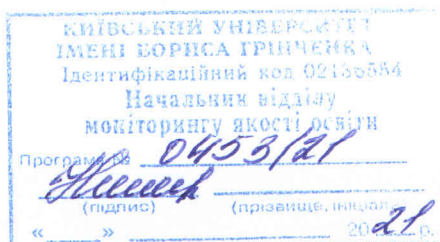

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Інтелектуальна власність в ІТ-галузі

для студентів

спеціальності 122 Комп'ютерні науки
освітнього рівня другого (магістерського)
освітньої програми 122.00.02 Інформаційно-аналітичні системи

Київ – 2021

Розробник:

Бушма Олександр Володимирович, доктор технічних наук, професор, професор кафедри комп'ютерних наук і математики Факультету інформаційних технологій та управління Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладач:

Бушма Олександр Володимирович, доктор технічних наук, професор, професор кафедри комп'ютерних наук і математики Факультету інформаційних технологій та управління Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри комп'ютерних наук і математики

Протокол від 29.09.2019р. № 9

Завідувач кафедри О. С. Литвин (підпис) О. С. Литвин

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 122.00.02 Інформаційно-аналітичні системи

_____. 2019 р. р.

Керівник освітньої програми О. В. Бушма (підпис) О. В. Бушма

Робочу програму перевірено

_____. 20__ р.

Заступник декана І. Ю. Мельник (підпис) І. Ю. Мельник

Пролонговано:

на 2020/2021 н.р. О. С. Литвин (підпис) (Литвин О.С.), «28»08 2020 р., протокол № 10
(ПІБ)

на 2021/2022 н.р. О. С. Литвин (підпис) (Литвин О.С.), «26»08 2021 р., протокол № 10
(ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	Обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4 / 120	
Курс	1	1
Семестр	1	1
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин, в тому числі:	120	120
Аудиторні	32	16
Модульний контроль	8	0
Семестровий контроль	0	0
Самостійна робота	80	104
Форма семестрового контролю	залік	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Робоча навчальна програма з дисципліни «Інтелектуальна власність в ІТ галузі» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою комп'ютерних наук і математики на основі освітньо-професійної програми підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня відповідно до навчального плану спеціальності 122 Комп'ютерні науки, освітньої програми 122.00.02 Інформаційно-аналітичні системи.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) організації навчання.

Програма визначає обсяги знань, якими повинен опанувати здобувач другого (магістерського) рівня відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Інтелектуальна власність в ІТ галузі» та необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Навчальна дисципліна «Інтелектуальна власність в ІТ галузі» складається з чотирьох змістових модулів: «Інтелектуальна власність в життєвому циклі об'єктів інформаційної діяльності», «Правова охорона комп'ютерних програм», «Правова охорона технічних рішень», «Практичні аспекти забезпечення якості об'єктів інтелектуальної власності». Обсяг дисципліни – 120 годин (4 кредити).

Метою викладання навчальної дисципліни «Інтелектуальна власність в ІТ галузі» є

- надання системних відомостей про законодавство України в сфері охорони авторських прав на об'єкти інтелектуальної власності в сфері інформаційно-комунікаційних технологій для використання у подальшій практичній діяльності студентів;
- формування знань загальних правових вимог та підходів, які використовуються при створенні та використанні об'єктів інтелектуальної власності, а також вмінь та навичок, необхідних для отримання охоронних документів на об'єкти інтелектуальної власності в сфері інформаційно-комунікаційних технологій;

- формування знань та практичних навичок щодо принципів, методів і засобів забезпечення якості в життєвому циклі засобів інформаційних технологій, підтвердження відповідності програмного забезпечення вимогам національних і міжнародних стандартів, з урахуванням законодавства України.

Завдання дисципліни полягає у набутті теоретичних знань та формуванні практичних умінь у сфері інтелектуальної власності, які дозволяють створювати та захищати об'єкти інформаційної діяльності в галузі комп'ютерних наук, забезпечувати високий рівень їх якості на протязі усього життєвого циклу, а також набуття **наступних компетентностей**:

Загальні компетентності

ЗК-8: Когнітивна гнучкість. Здатність здобувати нові знання, уміння та інтегрувати їх з уже наявними; самостійного освоєння нових методів дослідження, зміни наукового й виробничого профілю своєї діяльності.

ЗК-9: Клієнт-орієнтованість. Здатність ефективно спілкуватись із замовником, формулювати технічне завдання, розробляти план його виконання, представляти результати роботи й обґрунтовувати запропоновані рішення на сучасному науково-технічному й професійному рівні.

ЗК-10: Складання суджень і ухвалення рішень. Спроможність орієнтуватися у різних поглядах на проблему, формувати власну думку;уміти формулювати задачу, аргументовано обирати оптимальні шляхи розв'язання, аналізувати й осмислювати отриманий розв'язок.

Фахові компетентності

ФК-1: Здатність до ефективної реалізації себе як фахівця з комп'ютерних наук в інформаційному суспільстві; оцінки, аналізу та ефективного використання методів, технологій та інструментарію інформатики в усіх сферах суспільного життя; розуміння основних напрямків подальшого розвитку інформатики.

ФК-8: Здатність готувати заявки на винаходи й корисні моделі в ІТ-галузі, організувати роботи зі здійснення авторського нагляду при розробці, налагодженні, випробуваннях і здачі замовнику програмного продукту, забезпечувати захист і оцінку вартості об'єктів інтелектуальної діяльності, брати участь у розгляді різної технічної документації, готувати необхідні огляди, відгуки, висновки.

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- класифікацію та особливості об'єктів інтелектуальної власності відповідно до діючого законодавства України;
- принципи та методіку оформлення прав на об'єкти інтелектуальної власності;
- принципи та особливості використання об'єктів інформаційної діяльності та ліцензування програмного забезпечення;
- процедури сертифікації програмних засобів та інформаційних систем;
- права та обов'язки авторів і власників об'єктів інтелектуальної власності;
- способи захисту прав авторів і власників об'єктів інтелектуальної власності;
- методи пошуку та підбору актуальної інформації для оформлення заявок на видачу охоронних документів на об'єкти авторського та патентного права;

- методи підбору та узагальнення інформації про об'єкти інтелектуальної власності при проведенні наукових досліджень.

уміти:

- застосовувати в практичній діяльності основні положення авторського та патентного права;
- аналізувати об'єкти в сфері інформаційно-комунікаційних технологій з точки зору інтелектуальної власності;
- організовувати сертифікацію програмних засобів та інформаційних систем;
- вміти визначати оптимальний шлях ліцензування програмного забезпечення;
- використовувати знання з інформаційних технологій при підготовці матеріалів заявок на видачу охоронних документів на об'єкти інтелектуальної власності;
- аналізувати та узагальнювати інформацію, яка отримана для підготовки заявки на видачу охоронних документів на об'єкти авторського та патентного права;
- готувати матеріали для подачі заявок на видачу охоронних документів на об'єкти авторського та патентного права.

та досягти наступних **програмних результатів навчання:**

Знання та розуміння

ПРз-3: . принципів і засобів збору, систематизації, узагальнення соціальної та економічної інформації, технологій та інструментів аналітики; теоретичних основ побудови інформаційно-аналітичних систем для створення інтегрованої корпоративної інформаційної системи економічного чи іншого призначення.

ПРз-5: . принципів та засобів отримання достовірної інформації про навколишнє середовище з мінімальним впливом на нього, технологій передачі, накопичення та обробки цифрових даних в реальному часі для систем моніторингу.

ПРз-7: нормативної бази в сфері захисту інтелектуальної власності в галузі інформаційних технологій, принципів правового супроводу впровадження інформаційних систем та програмного забезпечення (в т.ч. розробку програмного забезпечення, пошукову оптимізацію, надання послуг в електронному форматі тощо)..

Застосування знань та розумінь

ПРу-6: готувати заявки на винаходи й корисні моделі в ІТ галузі, забезпечувати захист і оцінку вартості об'єктів інтелектуальної діяльності, брати участь у розгляді різної технічної документації, готувати необхідні огляди, відгуки, висновки.

ПРу-8: . створювати і використовувати дидактичні та методичні засоби, зокрема, комп'ютерно-орієнтовані, здійснювати розробку комп'ютерних програм навчального призначення згідно з поставленим технічним завданням.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Інтелектуальна власність в життєвому циклі об'єктів інформаційної діяльності							
Тема 1. Створення об'єктів інформаційної діяльності й авторське право	7	2	–	–	–	–	5
Тема 2. Розробка технічних рішень та право промислової власності	7	2	–	–	–	–	5
Тема 3. Патентування об'єктів інформаційної діяльності	7	2	–	–	–	–	5
Тема 4. Життєвий цикл об'єктів інтелектуальної власності	7	2	–	–	–	–	5
Модульний контроль	2						
Разом	30	8	–	–	–	–	20
Змістовий модуль 2. Правова охорона комп'ютерних програм							
Тема 5. Оформлення авторських прав на комп'ютерну програму	28	–	–	8	–	–	20
Модульний контроль	2						
Разом	30	–	–	8	–	–	20
Змістовий модуль 3. Правова охорона технічних рішень							
Тема 6. Оформлення патенту на технічне рішення	28	–	–	8	–	–	20
Модульний контроль	2						
Разом	30	–	–	8	–	–	20
Змістовий модуль 4. Практичні аспекти забезпечення якості об'єктів інформаційної діяльності							
Тема 7. Інструментарій забезпечення якості об'єктів ІКТ	14	–	–	4	–	–	10
Тема 8. Правовідносини виробника та користувача ПЗ	14	–	–	4	–	–	10
Модульний контроль	2						
Разом	30	–	–	8	–	–	20
Усього	120	8	–	24	–	–	80

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Інтелектуальна власність в життєвому циклі об'єктів інформаційної діяльності							
Тема 1. Створення об'єктів інформаційної діяльності й авторське право	7	1	–	–	–	–	6
Тема 2. Розробка технічних рішень та право промислової власності	8	1	–	–	–	–	7
Тема 3. Патентування об'єктів інформаційної діяльності	8	1	–	–	–	–	7
Тема 4. Життєвий цикл об'єктів інтелектуальної власності	7	1	–	–	–	–	6
Модульний контроль	–						
Разом	30	4	–	–	–	–	26
Змістовий модуль 2. Правова охорона комп'ютерних програм							
Тема 5. Оформлення авторських прав на комп'ютерну програму	30	–	–	4	–	–	26
Модульний контроль	–						
Разом	30	–	–	4	–	–	26
Змістовий модуль 3. Правова охорона технічних рішень							
Тема 6. Оформлення патенту на технічне рішення	30	–	–	4	–	–	26
Модульний контроль	–						
Разом	30	–	–	4	–	–	26
Змістовий модуль 4. Практичні аспекти забезпечення якості об'єктів інформаційної діяльності							
Тема 7. Інструментарій забезпечення якості об'єктів ІКТ	15	–	–	2	–	–	13
Тема 8. Правовідносини виробника та користувача ПЗ	15	–	–	2	–	–	13
Модульний контроль	–						
Разом	30	–	–	4	–	–	26
Усього	120	4	–	12	–	–	104

Теми практичних занять денної форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Інтелектуальна власність в життєвому циклі об'єктів інформаційної діяльності		
	Практичних занять немає	-
Змістовий модуль 2. Правова охорона комп'ютерних програм		
1	Підготовка заявки на видачу свідоцтва з авторського права на комп'ютерну програму	4
2	Розробка настанови користувача комп'ютерної програми	4
Змістовий модуль 3. Правова охорона технічних рішень		
3	Пошук інформації для патентування технічного рішення	4
4	Складання заявки на отримання патенту	4
Змістовий модуль 4. Практичні аспекти забезпечення якості об'єктів інтелектуальної власності		
5	Інструментарій забезпечення якості об'єктів ІКТ	4
6	Правовідносини виробника та споживача ПЗ	4
	Разом	24

Теми практичних занять заочної форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Інтелектуальна власність в життєвому циклі об'єктів інформаційної діяльності		
	Практичних занять немає	-
Змістовий модуль 2. Правова охорона комп'ютерних програм		
1	Підготовка заявки на видачу свідоцтва з авторського права на комп'ютерну програму	2
2	Розробка настанови користувача комп'ютерної програми	2
Змістовий модуль 3. Правова охорона технічних рішень		
3	Пошук інформації для патентування технічного рішення	2
4	Складання заявки на отримання патенту	2
Змістовий модуль 4. Практичні аспекти забезпечення якості об'єктів інтелектуальної власності		
5	Інструментарій забезпечення якості об'єктів ІКТ	2
6	Правовідносини виробника та споживача ПЗ	2
	Разом	12

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Інтелектуальна власність в життєвому циклі об'єктів інформаційної діяльності.

Тема 1. Створення об'єктів інформаційної діяльності й авторське право.

Вступ. Зміст, мета та завдання дисципліни. Поняття інтелектуального капіталу. Роль інтелектуального капіталу в соціально-економічному розвитку України. Поняття інтелектуальної власності. Правовідносини, породжені інтелектуальною власністю. Міжнародна система охорони інтелектуальної власності. Структура державного управління системою інтелектуальної власності в Україні. Законодавство України з інтелектуальної власності. Об'єкти та суб'єкти правовідносин у сфері інтелектуальної власності. Поняття та ознаки авторського права. Терміни та визначення. Види об'єктів авторських прав. Комп'ютерна програма та база даних як об'єкти авторського права. Суб'єкти авторських прав. Поняття про суміжні права. Майнові та немайнові права. Термін дії прав. Захист авторських і суміжних прав. Винагорода. Ліцензія. Авторський договір. Принципи оформлення заявки на державну реєстрацію прав автора. Поняття, ознаки та терміни охорони авторських прав на програми для ЕОМ і бази даних. Правова охорона програмного забезпечення (ПЗ) та баз даних в Україні. Експертиза заявки. Видача свідоцтва з авторського права.

Тема 2. Розробка технічних рішень та право промислової власності.

Поняття промислової власності. Терміни та визначення. Відмінності між правом промислової власності та авторським правом. Правовідносини, породжені промисловою власністю. Об'єкти та суб'єкти правовідносин у сфері промислової власності. Міжнародна система охорони промислової власності. Законодавство України з промислової власності. Структура державного управління системою промислової власності в Україні. Поняття та ознаки патентного права. Терміни та визначення. Виникнення патентних прав. Об'єкти патентного права. Суб'єкти патентного права. Майнові та немайнові права. Термін дії прав. Захист прав на промислову власність. Принципи оформлення заявки на державну реєстрацію прав на об'єкти промислової власності. Пошук інформації про об'єкти промислової власності.

Тема 3. Патентування об'єктів інформаційної діяльності.

Поняття та ознаки винаходу. Об'єкти винаходу. Об'єкти, не визнані винаходом. Новизна винаходу. Поняття винахідницького рівня. Правила визначення пріоритету винаходу. Пільга по новизні. Промислова придатність. Правова охорона винаходу. Корисна модель. Поняття та ознаки корисної моделі. Особливості поняття корисної моделі. Новизна корисної моделі. Промислова придатність. Правова охорона корисної моделі. Дія охоронних документів. Експертиза заявки. Видача патенту. Оформлення міжнародної заявки на винахід.

Тема 4. Життєвий цикл об'єктів інтелектуальної власності.

Принципи, методи та засоби забезпечення якості в життєвому циклі об'єктів інтелектуальної власності. Поняття стандартизації як виду діяльності. Мета і методи стандартизації. Рівні здійснення стандартизації. Нормативні документи по стандартизації.

Основні поняття сертифікації. Сертифікація як процес. Етапи сертифікації. Обов'язкова і добровільна сертифікація. Система сертифікації ГОСТ Р. Схеми сертифікації. Особливості та проблеми сертифікації програмного забезпечення. Організація робіт із сертифікації засобів інформатизації. Нормативно-правова база сертифікації.

Ліцензування об'єктів інтелектуальної власності. Органи ліцензування. Види ліцензій при розпорядженні об'єктами інформаційної діяльності. "Легалізація" ПЗ в Україні. Ознаки "ліцензійності" й контрафактності ПЗ. Придбання ліцензійного ПЗ. Придбання ліцензійних програмних продуктів компанії Microsoft. Програми для навчальних і державних установ.

Змістовий модуль 2. Правова охорона комп'ютерних програм.

Тема 5. Оформлення авторських прав на комп'ютерну програму.

Складання та подання заявки на отримання свідоцтва з авторського права на комп'ютерну програму. Матеріали для подання заявки на реєстрацію програми для ЕОМ. Структура заяви та її оформлення. Настанова щодо використання програми. Державні стандарти програмних документів. Текст програми. Опис програми. Програма та методика випробувань. Технічне завдання на програму. Пояснювальна записка. Експлуатаційні документи програми для ЕОМ. Настанова користувача. Структура та зміст настанови користувача. Алгоритм як основа опису комп'ютерної програми.

Змістовий модуль 3. Правова охорона технічних рішень.

Тема 6. Оформлення патенту на технічне рішення.

Складання та подання заявки на отримання патенту. Матеріали до заявки на винахід в Україні. Структура заяви та її оформлення. Пошук інформації для подання заявки. Патентний пошук. Аналіз і відбір інформації. Аналоги. Прототип. Формула. Опис. Ілюстративні матеріали. Реферат. Особливості формул винаходів та корисних моделей на пристрій, спосіб, застосування. Особливості описів формул винаходів та корисних моделей на пристрій, спосіб, застосування. Пошук інформації для оформлення заявки на отримання патенту. Універсальна десяткова класифікація. Національні патентні класифікації Німеччини, США, Великої Британії, Японії. Міжнародна патентна класифікація. Міжнародні та національні бази даних патентної інформації.

Змістовий модуль 4. Практичні аспекти забезпечення якості об'єктів інтелектуальної власності.

Тема 7. Інструментарій забезпечення якості об'єктів ІКТ.

Нормативно-правові акти та технічні регламенти у сфері ІКТ. Види стандартів. Управління якістю об'єктів ІКТ. Проблеми та завдання проектування програмних засобів. Стандарти серії ISO 9000. ПЗ як об'єкт розробки та стандартизації. Життєвий цикл ПЗ. Документація та її роль у забезпеченні якості програмного забезпечення. Визначення типів і змісту документів. Документація розробки. Вимоги стандартів до програмної документації. Застосування ISO 9001:2000 до ПЗ. Організація робіт із стандартизації у сфері ІКТ. Стандартизація мереж, стандарти для ІТ-архітектури.

Сертифікація ПЗ. Нормативно-правова база сертифікації. Ієрархічна система документів з сертифікації. Основоположні організаційно-методичні документи як такі, що визначають вимоги до організації робіт із сертифікації. Методи та форми процедур сертифікації для підвищення ефективності роботи спеціалістів. Випробувальні лабораторії із сертифікації.

Тема 8. Правовідносини виробника та користувача ПЗ.

Ліцензування об'єктів ІКТ. Виключна ліцензія. Одиначна ліцензія. Невиключна ліцензія. Примусова ліцензія. Відкрита ліцензія. Види ліцензій на ПЗ. Freeware. Shareware. Trialware. Demoware. Adware. Nagware. Open source. Public domain. Commercial. Моделі відкритості програмного забезпечення. Закрите ПЗ. Відкрите (вільне) ПЗ. Проблема "піратства". Ліцензія "GNU General Public License" (GNU GPL). Ліцензійна угода з кінцевим користувачем ПЗ. Фінансові аспекти ліцензування ПЗ. Світові тенденції ліцензування ПЗ.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Навчальні досягнення студентів з дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Оцінка за кожний змістовий модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, за виконання індивідуальних завдань, за модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в електронному вигляді або з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- *Методи усного контролю:* індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- *Методи письмового контролю:* модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, реферат.
- *Комп'ютерного контролю:* тестові програми.
- *Методи самоконтролю:* уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- систематичність відвідування занять;
- своєчасність виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- виконання тестових завдань.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти дисципліни (п. 7), де зазначено види контролю і кількість балів за видами. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано нижче у таблицях.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3	Змістовий модуль 4			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	40	100
4	4	4	3	15	15	7	8		

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю денної форми навчання

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	4	4	-	-	-	-	-	-
2	Відвідування практичних занять	1	-	-	4	4	4	4	4	4
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5	1	5
4	Робота на практичних заняттях	10	-	-	4	40	4	40	4	40
5	Індивідуальне завдання	30	-	-	-	-	-	-	1	30
6	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
	Макс. кількість балів за видами поточного контролю (МВ)	-	-	34	-	74	-	74	-	104

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю заочної форми навчання

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	2	2	-	-	-	-	-	-
2	Відвідування практичних занять	1	-	-	2	2	2	2	2	2
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5	1	5
4	Робота на практичних заняттях	10	-	-	2	20	2	20	2	20
5	Індивідуальне завдання	30	-	-	-	-	-	-	1	30
	Макс. кількість балів за видами поточного контролю (МВ)	-	-	7	-	27	-	27	-	57

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Індивідуальне завдання має загальний контекст «Роль фахівця з інформаційних технологій у формуванні інформаційної культури сучасної людини», виконується у формі реферату або презентації у програмі PowerPoint чи SMART Notebook і має сприяти розвитку пізнавальних навичок студентів, умінь самостійно конструювати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі, критичного мислення. Оцінка за індивідуальне завдання виставляється на заключному занятті з курсу на основі попереднього ознайомлення викладача з його змістом. Можливий захист завдання у формі усного звіту студента про виконану роботу (до 5 хвилин).

Максимальна оцінка за індивідуальне завдання складає 30 балів, є обов'язковим компонентом залікової оцінки і враховується при виведенні підсумкової оцінки з навчального курсу. Критеріями оцінювання індивідуального завдання є:

Володіння технологією пошуку даних за темою завдання – 5 балів.

Рівень розкриття змісту завдання – 15 балів.

Якість подання індивідуального завдання у формі реферату або презентації – 10 балів.

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань:

1. Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ).
2. Всесвітня торгова організація (ВТО).
3. Захист інтелектуальної власності в Європейському союзі.
4. Північноамериканська асоціація вільної торгівлі.
5. Євразійська патентна організація.
6. Твори науки як об'єкти авторського права.
7. Паризька конвенція.
8. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПВ).
9. Договір про патентну кооперацію (РСТ).
10. Будапештський договір.
11. Конвенція про видачу європейських патентів.
12. Євразійська патентна конвенція.
13. Українські патентні інформаційно-довідкові системи та їх використання.
14. Українські патентні бази даних та їх використання.
15. Європейська патентна база даних та її використання.
16. Американська патентна база даних та її використання.
17. Зміст і порядок патентних досліджень.
18. Життєвий цикл об'єкта господарської діяльності .
19. Патентний формуляр.
20. Документування етапів правової охорони об'єктів промислової власності.
21. "Ноу-хау" на пристрій.
22. "Ноу-хау" на технологію.
23. "Ноу-хау" на метод.
24. "Ноу-хау" на алгоритм.
25. "Ноу-хау" на програмний продукт.
26. Використання патентної інформації при створенні нової техніки.
27. Використання патентної інформації при впровадженні нової техніки.
28. Використання Міжнародної класифікації товарів та послуг.
29. Оформлення міжнародної заявки на винахід.
30. Експертиза міжнародної заявки на винахід.
31. Оформлення міжнародної заявки на товарний знак.
32. Експертиза міжнародної заявки на товарний знак.
33. Види та зміст науково-технічної інформації.
34. Охорона прав на науково-технічну інформацію.
35. Особливості конфіденційної (нерозкритої) інформації.
36. Технічні засоби для збереження комерційної таємниці та конфіденційної інформації.
37. Ефективність використання об'єктів промислової власності.
38. Способи вартісної оцінки об'єктів інтелектуальної власності.
39. Оцінка вартості авторських прав.
40. Оцінка вартості товарних знаків.
41. Оцінка вартості фірмового найменування.

42. Методики визначення вартості науково-технічної інформації.
43. Методики визначення вартості комп'ютерних програм.
44. Державні стандарти України у сфері інформаційних технологій. Їх структура та зміст, загальна характеристика.
45. Аналіз національних еквівалентів ISO серії 9000.
46. Класифікація стандартів у сфері ПЗ.
47. Аналіз ДСТУ у сфері інформаційної безпеки та захисту інформації.
48. Система сертифікації в Україні, загальна характеристика.
49. Обов'язкова та добровільна сертифікація, сутність, приклади та загальна характеристика.
50. Проблеми сертифікації програмного забезпечення в Україні.
51. Напрями та результати діяльності випробувальних лабораторій із сертифікації (українських і світовий досвід).
52. Особливості сертифікації ПЗ. Організація робіт із сертифікації засобів інформатизації.
53. Нормативно-правова база сертифікації в Україні. Види документів та їх загальна характеристика.
54. Інформаційне забезпечення стандартизації і сертифікації в Україні.
55. Види ліцензій на програмні продукти
56. Особливості життєвого циклу пропріетарного (закритого) ПЗ. Його використання в державних структурах.
57. Особливості життєвого циклу вільного ПЗ. Його використання в наукових і освітніх установах.
58. Зміст та особливості ліцензії "GNU General Public License".
59. Ліцензії на коробкові рішення ПЗ.
60. Ознаки контрафактності ПЗ.
61. Боротьба з контрафактним ПЗ в Україні.
62. Співвідношення понять «використання», «обробка», «збирання», «накопичення та зберігання» персональних даних. Порядок видалення або знищення персональних даних.

Самостійна робота для денної форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
Змістовий модуль 1. Інтелектуальна власність в життєвому циклі об'єктів інформаційної діяльності		20	5
1	Тема 1. Створення об'єктів інформаційної діяльності й авторське право	5	1
2	Тема 2. Розробка технічних рішень та право промислової власності	5	1
3	Тема 3. Патентування об'єктів інформаційної діяльності	5	2
4	Тема 4. Життєвий цикл об'єктів інформаційної діяльності	5	1
Змістовий модуль 2. Правова охорона комп'ютерних програм		20	5
5	Тема 5. Оформлення авторських прав на комп'ютерну програму	20	5
Змістовий модуль 3. Правова охорона технічних рішень		20	5
6	Тема 6. Оформлення патенту на технічне рішення	20	5
Змістовий модуль 4. Практичні аспекти забезпечення якості об'єктів інтелектуальної власності		20	5
7	Тема 7. Інструментарій забезпечення якості об'єктів ІКТ	10	2
8	Тема 8. Правовідносини виробника та користувача ПЗ	10	3
Разом		80	20

Самостійна робота для заочної форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
Змістовий модуль 1. Інтелектуальна власність в життєвому циклі об'єктів інформаційної діяльності		26	5
1	Тема 1. Створення об'єктів інформаційної діяльності й авторське право	6	1
2	Тема 2. Розробка технічних рішень та право промислової власності	7	1
3	Тема 3. Патентування об'єктів інформаційної діяльності	7	2
4	Тема 4. Життєвий цикл об'єктів інформаційної діяльності	6	1
Змістовий модуль 2. Правова охорона комп'ютерних програм		26	5
5	Тема 5. Оформлення авторських прав на комп'ютерну програму	26	5
Змістовий модуль 3. Правова охорона технічних рішень		26	5
6	Тема 6. Оформлення патенту на технічне рішення	26	5
Змістовий модуль 4. Практичні аспекти забезпечення якості об'єктів інтелектуальної власності		26	5
7	Тема 7. Інструментарій забезпечення якості об'єктів ІКТ	13	2
8	Тема 8. Правовідносини виробника та користувача ПЗ	13	3
Разом		104	20

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль змістового модуля 1 проводиться у формі комп'ютерного тестування. Тест складається з одного питання у вигляді есе з обмеженим часом виконання. Тема обирається випадково із загальної бази. Максимальна оцінка за тест складає 25 балів. Критеріями оцінювання є: володіння технологією пошуку даних за темою – 5 балів; рівень розкриття змісту – 15 балів; якість подання матеріалів (логічність викладення, кількість та якість опрацьованих джерел, використання посилань) – 5 балів.

Модульний контроль змістових модулів 2, 3 та 4 проводиться у формі комп'ютерного тестування. Тест складається з 25 питань, які обрані випадково з загальної бази. Оцінка модульного контролю обчислюється як відсоток правильних відповідей, помножений на максимальну оцінку в балах за модульну контрольну роботу, яка дорівнює 25.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестрове (підсумкове) оцінювання проводиться у формі заліку, який виконується студентом у вигляді комп'ютерного тестування. Тест складається з 40 питань, які обрані випадково з загальної бази. Оцінка заліку обчислюється як відсоток правильних відповідей, помножений на максимальну оцінку в балах за залік, яка дорівнює 40.

До заліку допускаються студенти, які набрали не менше 36 балів за результатами поточного контролю з усіх модулів дисципліни.

Методика розрахунків модульної і семестрової оцінок студента

№ з/п	Оцінка студента	Макс. оцінка	Модуль 1	Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4
1	Максимальна підсумкова семестрова модульна оцінка (МС)	60	-	-	-	
2	Максимальні підсумкові оцінки за змістовими модулями (ММ)		15	15	15	15
3	Фактична кількість балів, отриманих студентом за видами поточного контролю (приклад) (ФБ)		27	65	69	83
4	Підсумкові фактичні оцінки студента за змістовими модулями $M = \text{ФБ} / \text{МВ} * \text{ММ}$		12	13	14	12
5	Підсумкова семестрова модульна оцінка $C = M_1 + M_2 + M_3 + M_4$		51			
6	Рейтингова оцінка заліку студента (Е)	40	31			
7	Підсумкова семестрова рейтингова оцінка студента $P = C + E$		82/В			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90-100	A	зараховано
82-89	B	
75-81	C	
69-74	D	
60-68	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

- 1) Міжнародна система охорони інтелектуальної власності.
- 2) Законодавство України з інтелектуальної власності.
- 3) Об'єкти та суб'єкти правовідносин у сфері інтелектуальної власності.
- 4) Види об'єктів авторських прав.
- 5) Суб'єкти авторських прав.
- 6) Майнові та немайнові права. Термін дії прав.
- 7) Захист авторських прав. Винагорода. Ліцензія. Авторський договір.
- 8) Поняття, ознаки та терміни охорони авторських прав на програми для ЕОМ і бази даних.
- 9) Поняття промислової власності. Терміни та визначення. Відмінності між правом промислової власності та авторським правом.
- 10) Міжнародна система охорони промислової власності. Законодавство України з промислової власності.
- 11) Об'єкти та суб'єкти патентного права. Термін дії прав.
- 12) Захист прав на промислову власність.
- 13) Поняття та ознаки винаходу. Об'єкти винаходу. Об'єкти, які не визнаються винаходом.
- 14) Новизна винаходу. Поняття винахідницького рівня.
- 15) Правила визначення пріоритету винаходу. Пільга по новизні.
- 16) Експертиза заявки. Видача патенту.
- 17) Оформлення міжнародної заявки на винахід.
- 18) Патентні дослідження.
- 19) Принципи, методи та засоби забезпечення якості в життєвому циклі об'єктів інформаційної діяльності.
- 20) Поняття стандартизації як виду діяльності. Мета і методи стандартизації.
- 21) Нормативні документи по стандартизації. Рівні здійснення стандартизації.
- 22) Основні поняття сертифікації. Сертифікація як процес.
- 23) Етапи сертифікації. Обов'язкова і добровільна сертифікація.
- 24) Система сертифікації ГОСТ Р. Схеми сертифікації.
- 25) Особливості та проблеми сертифікації програмного забезпечення.
- 26) Організація робіт із сертифікації засобів інформатизації.
- 27) Нормативно-правова база сертифікації.
- 28) Ліцензування об'єктів інформаційної діяльності. Органи ліцензування.
- 29) "Легалізація" ПЗ в Україні. Ознаки "ліцензійності" й контрафактності ПЗ.
- 30) Ліцензування об'єктів ІКТ. Види ліцензій на ПЗ.

- 31) Особливості ліцензій Freeware, Shareware та Trialware Demoware.
- 32) Особливості ліцензій Demoware, Adware та Nagware.
- 33) Особливості ліцензій Open source. Public domain. Commercial.
- 34) Моделі відкритості програмного забезпечення. Закрите ПЗ. Відкрите (вільне) ПЗ.
- 35) Проблема "піратства". Ліцензія "GNU General Public License" (GNU GPL).
- 36) Ліцензійна угода з кінцевим користувачем ПЗ. Фінансові аспекти ліцензування ПЗ.
- 37) Складання та подання заявки на отримання свідоцтва з авторського права на комп'ютерну програму.
- 38) Матеріали для подання заявки на реєстрацію програми для ЕОМ. Структура заяви та принципи її оформлення.
- 39) Настанова щодо використання комп'ютерної програми. Структура та зміст настанови користувача. Алгоритм як основа опису комп'ютерної програми.
- 40) Роль і місце складових заявки на отримання свідоцтва з авторського права на програму для ЕОМ в захисті авторських прав.
- 41) Державні стандарти програмних документів. Текст програми. Опис програми. Програма та методика випробувань.
- 42) Технічне завдання на програму. Пояснювальна записка. Експлуатаційні документи програми для ЕОМ.
- 43) Складання та подання заявки на отримання патенту. Аналоги. Прототип. Формула.
- 44) Опис винаходу, його структура та правове значення.
- 45) Матеріали заявки на винахід в Україні. Структура заяви та її оформлення.
- 46) Формула винаходу. Особливості формул винаходів та корисних моделей на пристрій, спосіб, застосування.
- 47) Ілюстративні матеріали заявки на винахід та корисну модель, їх зв'язок з описом. Реферат.
- 48) Особливості описів та формул винаходів та корисних моделей на пристрій, спосіб, застосування.
- 49) Роль і місце аналогів, прототипу та формули винаходу або корисної моделі в практиці охорони патентних прав.
- 50) Патентоздатність технічного рішення.
- 51) Пошук інформації для оформлення заявки на отримання патенту. Універсальна десяткова класифікація. Міжнародна патентна класифікація.
- 52) Національні патентні класифікації та їх роль при складанні заявки на видачу патенту на винахід.
- 53) Нормативно-правові акти та технічні регламенти у сфері ІКТ. Види стандартів.
- 54) Управління якістю об'єктів ІКТ. Стандарти серії ISO 9000.
- 55) ПЗ як об'єкт розробки та стандартизації. Життєвий цикл ПЗ. Документація та її роль у забезпеченні якості програмного забезпечення.
- 56) Організація робіт із стандартизації у сфері ІКТ. Стандартизація мереж, стандарти для ІТ-архітектури.
- 57) Сертифікація ПЗ. Нормативно-правова база сертифікації.
- 58) Ієрархічна система документів з сертифікації. Основоположні організаційно-методичні документи з організації робіт із сертифікації.
- 59) Методи та форми процедур сертифікації. Випробувальні лабораторії із сертифікації.
- 60) Ліцензійні програмні продукти компанії Microsoft. Програми для навчальних і державних установ.

7. Навчально-методична карта дисципліни

Денна форма. Разом: 120 год., з них: лекції – 8 год., практичні заняття – 24 год., модульний контроль – 8 год., самостійна робота – 80 год.

Модулі (назви, бали)	1. Інтелектуальна власність в життєвому циклі об'єктів інформаційної діяльності (34 бали)				2. Правова охорона комп'ютерних програм (74 бали)		3. Правова охорона технічних рішень (74 бали)		4. Практичні аспекти забезпечення якості об'єктів інтелектуальної власності (104 бали)	
	1	2	3	4	5		6		7	8
Лекції (теми, бали)	1. Створення об'єктів інформаційної діяльності й авторське право (1 бал)	2. Розробка технічних рішень та право промислової власності (1 бал)	3. Патентування об'єктів інформаційної діяльності (1 бал)	4. Життєвий цикл об'єктів інформаційної діяльності (1 бал)						
Практичні заняття (теми, бали)					1. Підготовка заявки на видачу свідчення з авторського права на комп'ютерну програму (22 бали)	2. Розробка настанови користувача комп'ютерної програми (22 бали)	3. Пошук інформації для патентування технічного рішення (22 бали)	4. Складання заявки на отримання патенту (22 бали)	5. Інструментарій забезпечення якості об'єктів ІКТ (22 бали)	6. Правовідносини виробника та споживача ІЗ (22 бали)
Індивідуальні завдання (бали)									30 балів	
Самостійна робота	Самостійна робота (5 балів)				Самостійна робота (5 балів)		Самостійна робота (5 балів)		Самостійна робота (5 балів)	
Поточний контроль (вид, бали)			Модульна контрольна робота 1 (25 балів)				Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		Модульна контрольна робота 3 (25 балів)	
Підсумковий контроль (вид, бали)	Залік (40 балів)									

Заочна форма. Разом: 120 год., з них: лекції – 4 год., практичні заняття – 12 год., самостійна робота – 104 год.

Модулі (назви, бали)	1. Інтелектуальна власність в життєвому циклі об'єктів інформаційної діяльності (7 балів)				2. Правова охорона комп'ютерних програм (27 балів)	3. Правова охорона технічних рішень (27 балів)	4. Практичні аспекти забезпечення якості об'єктів інтелектуальної власності (57 балів)		
	1	2	3	4	5	6	7	8	
Теми									
Лекції (теми, бали)	1. Створення об'єктів інформаційної діяльності й авторське право (0,5 бала)	2. Розробка технічних рішень та право промислової власності (0,5 бала)	3. Патентування об'єктів інформаційної діяльності (0,5 бала)	4. Життєвий цикл об'єктів інформаційної діяльності (0,5 бала)					
Практичні заняття (теми, бали)					1. Підготовка заявки на видачу свідчення з авторського права на комп'ютерну програму (11 балів)	3. Пошук інформації для патентування технічного рішення (11 балів)	4. Складання заявки на отримання патенту (11 балів)	5. Інструментарій забезпечення якості об'єктів ІКТ (11 балів)	6. Правовідносини виробника та споживача ПЗ (11 балів)
Індивідуальні завдання (бали)								30 балів	
Самостійна робота	Самостійна робота (5 балів)				Самостійна робота (5 балів)	Самостійна робота (5 балів)	Самостійна робота (5 балів)		
Підсумковий контроль (вид, бали)	Залік (40 балів)								

8. Рекомендовані джерела

Базові

1. Право інтелектуальної власності: Акад. курс: Підруч. для студ. вищих навч. закладів / О. П. Орлюк, Г. О. Андрощук, О. Б. Бутнік-Сіверський та ін. // За ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. – 696 с.
2. Антонов В.М. Інтелектуальна власність і комп'ютерне авторське право. – К.: КНТ, 2006. – 520 с.
3. Кузнецов Ю.М. Патентознавство та авторське право: Підручник. – К.: Кондор, 2005. – 428 с.
4. Петренко С. Правові підходи щодо захисту комп'ютерних програм / Інтелектуальний капітал. – 2002. – № 5. – С. 17-24. – Режим доступу: <http://www.ndiiv.org.ua/ua/library/view-pravovi-pidkhody-shchodo-zakhystu-kompjutermykh-program.html>
5. Липаев В.В. Сертификация программных средств. Учебник. – М.: СИНТЕГ, 2010. - 348с.
6. Савельев А.И. Лицензирование программного обеспечения в России. Законодательство и практика. – М.: Инфотропик Медиа, 2012. – 416 с.
7. Правове регулювання інформаційної діяльності : навчальний посібник / В.Ю. Жарких [та ін.] ; Міністерство освіти і науки України, Одеський національний політехнічний університет. - Київ : Каравела, 2017. - 232 с

Допоміжні

1. Афанасьєва К.О. Авторське право: Практ. посібн. – К.: Атіка, 2006. – 224 с.
2. Цибульов П.М. Основи інтелектуальної власності. – К.: Інститут інтелектуальної власності і права, 2003. – 172 с.
3. Мікульонюк І.О. Основи інтелектуальної власності. – К.: ІВЦ Політехніка, 2005. – 232 с.
4. Энтин П.М. Правовая охрана математического обеспечения ЭВМ. – М.: ИНИОН, 1989. – 62 с.
5. Никифоров И. Правовая охрана программ для ЭВМ и баз данных. – Режим доступу: <http://www.relcom.ru/win/Internet/ComputerLaw/comm.htm>.
6. Мэггс П.Б., Сергеев А.П. Интеллектуальная собственность. – М.: Юристъ, 2000. – 400 с.
7. Липаев В. В. Сертификация систем качества на соответствие стандартам ИСО 9000 для предприятий-разработчиков программных редств: метод. рекомендации. – М.: МГТУ, 2000.
8. Кошева И.П., Канке А.А. Метрология, стандартизация, сертификация: учебник. – М.: ИД «ФОРУМ»: ИНФРА-М, 2008. – 416 с.
9. Липаев В. В. Методы обеспечения качества крупномасштабных программных средств / В. В. Липаев. – М.: СИНТЕГ, 2003. – 520 с.
10. Інформаційне законодавство // Збірник законодавчих актів: У 6 т. Т.2. – К.: Юридична думка, 2005. – 424 с.
11. Інформаційне законодавство // Збірник законодавчих актів: У 6 т. Т.3. – К.: Юридична думка, 2005. – 440 с.
12. Інформаційне законодавство // Збірник законодавчих актів: У 6 т. Т.4. – К.: Юридична думка, 2005. – 384 с.
13. Інформаційне законодавство // Збірник законодавчих актів: У 6 т. Т.5. – К.: Юридична думка, 2005. – 328 с.

9. Додаткові інформаційні ресурси

1. Офіційний веб-портал Державної служби інтелектуальної власності України. – Режим доступу: <http://sips.gov.ua>.
2. Офіційний веб-портал Державного підприємства «Український інститут промислової власності». – Режим доступу: <http://www.uipv.org>.
3. Авторське право і суміжні права. – Режим доступу: http://sips.gov.ua/ua/copyright_registration.html
4. Зразки документів. Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності НАПН України. – Режим доступу: <http://www.ndiiv.org.ua/ua/zrazky-dokumentiv-skachat.html>.
5. Створення об'єктів інтелектуальної власності. Свідоцтва. – Режим доступу: <http://www.ndiiv.org.ua/ua/stvorennja-ob-jektiv-iv.html>.
6. Альянс ділового програмного забезпечення Business Software Alliance (BSA). – Режим доступу: <http://www.bsa.org>.
7. Цифрова патентна бібліотека. – Режим доступу: <http://library.uipv.org>.
8. Міжнародні класифікації об'єктів промислової власності. – Режим доступу: http://www.uipv.org/ua/mijn_klasif.html.
9. Універсальна десяткова класифікація (УДК). – Режим доступу: <http://elibrary.kubg.edu.ua/udc.htm>.
10. Державні стандарти України (ДСТУ). – Режим доступу: <http://www.uipv.org.ua/dstu.html>.
11. Бази даних (БД) та інформаційно-довідкові системи (ІДС) Укрпатенту. – Режим доступу: <http://www.uipv.org/ua/bases2.html>
12. База даних міжнародних заявок на винаходи. Заявки РСТ з 1978р. – Режим доступу: <http://www.wipo.int/patentscope/en/>.
13. Бази даних патентів і патентних заявок США. – Режим доступу: <http://www.uspto.gov/patents/process/search/index.jsp>.
14. Електронно-цифрова бібліотека патентного відомства Японії. – Режим доступу: <https://www.j-platpat.inpit.go.jp/web/all/top/VTmTopEnglishPage>.
15. Офіційні бюлетені винаходів і корисних моделей Російської Федерації. – Режим доступу: http://www1.fips.ru/wps/wcm/connect/content_ru/ru/ofic_pub/ofic_bul/ofic_bul_izpo/.
16. Ліцензування. – Режим доступу: <https://www.microsoft.com/ukraine/licensing/>.
17. Концепція Державної цільової науково-технічної програми використання в органах державної влади програмного забезпечення з відкритим кодом. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/243224328>.
18. Перелік послуг у галузі криптографічного захисту інформації (крім послуг електронного цифрового підпису) та криптосистем і засобів криптографічного захисту інформації, господарська діяльність щодо яких підлягає ліцензуванню. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/244293754>.
19. Ліцензування видів діяльності у сфері телекомунікацій. – Режим доступу: <http://nkrzi.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=52&language=uk>.